

La viabilitat econòmica de Catalunya Estat

1.- Introducció. Abast del concepte.

Per assolir l'objectiu de la independència nacional cal tenir de base unes condicions objectives favorables. El processos polítics requereixen també que aquestes condicions objectives favorables vagin acompanyades d'un nivell de confiança en la viabilitat d'aquest procés. Per tant la constatació empírica de la viabilitat econòmica de la independència de Catalunya és un instrument fonamental per dotar a la societat catalana d'un grau de confiança i seguretat que ens permeti avançar, primer, i assolir, posteriorment, l'objectiu de la plena sobirania. Evidentment, aquestes condicions són necessàries no només en el cas de Catalunya sinó en qualsevol procés polític de separació.

En el nostre context polític i econòmic el procés sobiranista es desenvolupa en un Estat espanyol democràtic i en el marc de la Unió Europea. Fora d'aquest context, aquest procés és inassolible. El moviment de Consultes populars per a la sobirania d'aquests darrers mesos a Catalunya es centra en aquest context, tant per la forma de la reivindicació – votació lliure i democràtica en forma de consulta – com en la formulació de la pregunta sotmesa a consulta: *“Està d'acord que la Nació Catalana esdevingui un Estat de dret, independent, democràtic i social integrat en la Unió Europea”*.

Històricament la reivindicació de la independència política de Catalunya ha anat sempre acompanyada per un cos empíric, més o menys científic, que abona la seva viabilitat econòmica. A mesura que aquesta opció ha anat adquirint més protagonisme polític, ha anat apareixent un argumentari econòmic cada cop més sòlid i precís. En uns casos amb anàlisis sectorials d'aquesta viabilitat com la constatació empírica del dèficit fiscal crònic tan de Catalunya com de la resta dels Països Catalans. Aquesta demostració empírica ha arribat al seu punt més alt de reconeixement amb la publicació el 2008 per part de l'Estat de les balances fiscals de les CCAA de l'any 2005. Estudis més globals, més concretament, sobre la viabilitat econòmica de la independència també han tingut un llarg recorregut històric. Joan Creixell durant la dècada dels anys vint del segle passat en feia les primeres aportacions. En Joan P. Fàbregas, conseller de la Generalitat republicana el 1932 es posicionava en el mateix sentit en el seu escrit *“Possibilitats econòmiques d'una Catalunya independent”*. En Jaume Amengual en la dècada dels vuitanta en el marc de la Convenció per la independència nacional amb la publicació d'un llibret s'afegia a la llista. El Conseller Trias Fargas també va fer les seves aportacions al tema en el seu llibre *“Introducció a l'economia de Catalunya”*. Recentment l'economista Jacint Ros

1 (1) DA3 de l'Estatut obliga l'Estat a invertir en infraestructures a Catalunya un percentatge igual a la participació de Catalunya en el PIB espanyol

Hombravella el 2009 actualitzava l'argumentari en el seu llibre " La viabilitat econòmica de la independència de Catalunya".

actualment hi ha un ampli consens en situar l'economia de Catalunya entre les economies més pròsperes en el concert mundial dels estats. L'existència d'estats històrics amb un nivell de PIB i benestar molt per sota del que en aquests moments té Catalunya ja és un argument suficient per afirmar que Catalunya podria viure com estat independent. L'aparició i consolidació sense problemes de nous estats a Europa a finals del segle XX reforcen aquesta afirmació.

L'increment de l'independentisme polític a Catalunya amb la irrupció amb força en el parlamentarisme català i espanyol dels últims anys i la presència per primera vegada a la història de la Catalunya contemporània d'una força explícitament independentista en un govern de coalició, constata l'arrelament social i l'avenç polític que ha assolit aquest moviment. Un avenç que ens indica que cada cop estem més proper a l'assoliment de la independència de Catalunya. Per això, es necessari reemprendre els estudis sobre la viabilitat econòmica de la independència de Catalunya ara però amb uns objectius més ambiciosos i amplis. Hem de guanyar la batalla ideològica per poder posteriorment guanyar la política. Des d'aquesta perspectiva és imprescindible crear un cos teòric que vagi més enllà dels treballs existents fins ara, ampliant aquesta anàlisi en aspectes com l'avaluació de la repercussió en el nivell de benestar social dels ciutadans de Catalunya. És a dir, sobre si una Catalunya independent tindria capacitat econòmica per garantir un grau de prestacions socials similar o fins i tot superior a l'actual.

Al mateix temps, i aquesta és una mancança important del moviment independentista, caldria estendre l'estudi a la confecció del full de ruta cap a la independència, es a dir, dels diferents processos polítics i actuacions que caldria emprendre en la fase de transició, l'etapa que va entre la pertinença a l'estat espanyol a la plena sobirania nacional. Un projecte polític que vulgui culminar satisfactòriament aquest procés ha de tenir ben apamada aquesta fase. Es aquí on rau possiblement el moment més delicat, en el que la incertesa jurídica i econòmica tindrà una importància cabdal per a conduir a bon port la separació de Catalunya de l'Estat espanyol. El grau de coneixement i de competència política que tinguin en aquell moment els responsables polítics i els alts comandaments de l'administració catalana serà determinant per aconseguir una transició que garanteixi el major grau de seguretat jurídica a tots els ciutadans i sectors econòmics i empresarials que operen en el nostre territori; també serà determinant l'oferiment d'un nivell similar de prestació de tots els serveis bàsics de l'estat del benestar (educació sanitat, serveis

socials i pensions) a tots els ciutadans. De la bona gestió d'aquesta fase en dependrà en gran mesura l'èxit del procés.

Per aconseguir que aquesta etapa es faci amb la millor garantia jurídica, econòmica i social cal que la força política impulsora del procés assumeixi responsabilitats de govern amb el compromís d'emprendre polítiques des del govern que preparin i reforcin les estructures de l'administració catalana per assumir les noves responsabilitat sense disfuncions. En aquest mateix sentit, cal dotar d'una preparació política i administrativa als quadres dirigents i alts responsables administratius suficient per negociar en el seu moment amb excel·lència el repartiment dels béns, drets i obligacions públics amb Espanya.

Finalment, caldria definir els objectius i les accions capaços de potenciar els punts forts de l'economia catalana que permetin construir un país nacionalment lliure, territorialment equilibrat, econòmicament sostenible i socialment just

2.- Catalunya té una bona estructura econòmica.

2.1.- Una economia situada en la part alta del concert dels estats actuals en creació de riquesa.

L'estructura econòmica de la Catalunya actual en termes de PIB per càpita es situa dins del context de la UE-27 en una posició de primer ordre. Ens podem comparar amb països en termes de superfície i població similars. Catalunya es situa a nivell similar, en termes del PIB per càpita, a Dinamarca, Països Baixos, Suècia o Àustria.

Quadre 1

Comparativa UE amb Catalunya

	PIB PPC per càpita	% UE-27 PIB PPC per càpita	Població milions d'habitants	%Atur
1 Luxemburg	63.200	268	0,5	5,3
2 Irlanda	30.900	131	4,4	13,6
3 Països Baixos	30.600	130	16,4	4,4
4 Àustria	29.100	124	8,3	3,8
5 Suècia	28.400	120	9,2	8,5
Catalunya	28.000	119	7,3	18,1
6 Dinamarca	27.700	117	5,5	6,9
7 Regne Unit	27.500	117	61,3	7,8
8 Alemanya	27.400	116	82,2	6,9
9 Bèlgica	27.100	115	10,6	8,9
10 Finlàndia	26.000	110	5,3	8,5
11 França	25.300	107	63,8	10,0
12 Espanya	24.500	103	45,2	20,3
13 Itàlia	24.000	102	59,6	8,4
UE-27	23.600	100	497,1	9,6

(Font: Eurostat - Euroindicators,

Ros Hombravella, en analitzar la capacitat econòmica de Catalunya per avalar la viabilitat de la independència, afirma que *tenim, malgrat tot, una estructura econòmica bona, ben acceptable amb encara un component industrial considerable, una composició general diversificada...* i un nivell de renda per habitant quasi 20 punts superior a la mitjana europea dels 27. Pel que fa a la indústria catalana assenjala que ha resistit bé la internacionalització, amb un bon registre d'exportacions. El seu basament sectorial, continua, "és ben interessant". Més endavant afirma: "Pocs territoris europeus poden mostrar una estructura industrial tan completa i diversificada.". I pel que fa al sector terciari assenjala que "és prou desplegat en la línia de les economies més desenvolupades.

Per tant, Catalunya, des del punt de vista de l'estructura econòmica, està prou preparada per afrontar sense problemes, dins el marc de la UE, al marge d'Espanya, el camí en solitari.

2.2.- Un sistema de pensions amb superàvit que avala la viabilitat d'un sistema propi

El nostre sistema de pensions està basat en el repartiment pel qual les pensions dels jubilats es financen amb les cotitzacions dels ocupats. L'Estat assumeix un deute implícit comproment-se, a canvi que els cotitzants paguin als passius d'avui, a que uns altres futurs actius paguin demà les seves pensions.

En l'informe publicat a "Nota d'Economia" núm. 85 del DEF de la Generalitat de Catalunya sobre "El balanç de la Seguretat Social i de les pensions per comunitats autònomes" de l'any 2004 d'Alfonso Utrilla de la Hoz, Catalunya tenia uns ingressos en milers d'euros de 14.437,045 i unes despeses de 13.152,237, essent per tant el superàvit de 1.284,808

D'acord amb els saldos de la Seguretat Social del 2008 que recull la Fundació d'Estudis d'Economia Aplicada (Fedea) en el seu últim informe sobre les pensions, la mitjana estatal és de 294,6 euros per habitant, però amb notoris desequilibris per càpita. Un total de nou comunitats autònomes serien profundament deficitàries i no podrien pagar les pensions dels seus habitants. Catalunya té un superàvit de 1.422 euros per habitant. Set comunitats tenen superàvit, la resta són deficitàries. La comunitat de Madrid lidera el rànquing de superàvits amb 4.642,8 euros per habitant, Astúries se situa a la cua dels números vermells amb un astronòmic dèficit de 8.957 euros per habitant. A més de Catalunya, Madrid, País Valencià, Balears i Múrcia, només Navarra, la Rioja i Canàries tenen saldo positiu. Mentre, Euskadi té el sisè dèficit més elevat, amb 1.634 euros per habitant malgrat tenir un sistema de concert.

4 (1) DA3 de l'Estatut obliga l'Estat a invertir en infraestructures a Catalunya un percentatge igual a la participació de Catalunya en el PIB espanyol

D'acord amb aquestes dades, malgrat que ens informen només del comportament de dos anys d'aquesta primera dècada del segle XXI, apunten comportaments similars durant aquest període. Així podem afirmar que Catalunya tindria plena capacitat per fer front a les pensions com a estat independent.

3.- El gran tap. El fort i crònic dèficit fiscal.

Les balances fiscals són només uns registres comptables, com ho són també la balança de pagaments i la comercial. Cada un d'aquests registres comptabilitza fluxos econòmics, en concret les balances fiscals registren el repartiment territorial dels fluxos de recursos públics. Aquí queden retratades les decisions dels diferents governs de l'Estat envers Catalunya. És per això que hi hagut tanta opacitat i resistència en publicar-les independentment del color que tinguin els govern de l'Estat.

La percepció del greuja del dèficit fiscal comença al nostre país en un estat d'opinió col·lectiu força estesa en la societat catalana del maltractament en les despeses de l'Estat a Catalunya. A principis del segle XX es va començar a teoritzar sobre el resultat negatiu per Catalunya del conjunt de fluxos fiscal. Posteriorment apareixen estudis amb la limitació metodològica de l'època, de transparència i de publicitat d'aquells temps. Durant la segona part del segle XX, Trias Fargas i altre economistes elaboren les primeres aproximacions al greuge. Amb la reinstauració de la Generalitat es publiquen diversos estudis universitaris i la mateixa Generalitat n'encarrega d'altres. Renombrats economistes que actualment tenen responsabilitats públiques en són autors. Podem destacar entre els més coneguts l'actual Conseller d'Economia, Antoni Castells, la Montserrat Colldeforns, en Guillem López Casanovas, etc.

3.1.- La magnitud de la tragèdia

El govern de Catalunya a proposta d'ERC va publicar en dues tongades les balances fiscals de Catalunya amb Espanya utilitzant els dos mètodes. La sèrie temporal en el primer cas les quantifica des de 1986 fins el 2001 i en la segona tongada des del 2002 fins el 2005. Allà queda reflectida la magnitud de la tragèdia.

Les dades obtingudes en una sèrie temporal que agafa des del 1995 fins el 2005 es mouen entre un 7% i un 10% del PIB català amb una tendència a augmentar en els darrers anys. Aquesta situació de dèficit fiscal es dona també a la resta de territoris dels països catalans. Segons Hombravella, en 10 anys la contribució absoluta neta de solidaritat catalana a la resta de l'Estat s'ha duplicat en termes reals

En termes absoluts la darrera quantificació del dèficit fiscal que fa la Fundació Irla i que correspon a l'any 2005 és de **-18.595 M. d'€**. Les Balances publicades pel govern de l'Estat calculades per diferent mètodes, el dèficit es mou en un interval que va dels **- 10. 857 M € als -14.807 M€**. I les de la Generalitat entre **-12.629 M € i -16.735 M €**.

El càlcul que fa l'estudi del dèficit fiscal de Catalunya publicat pel Govern de l'Estat a l'any 2005 va d'un 8,70% aplicant el flux monetari a un 6,4% aplicant el flux benefici. Encara que aquesta publicació només fa referència a l'any 2005, tots els estudis elaborats per prestigiosos economistes i serveis d'estudis, independentment de les petites variacions fruit del mètode aplicat, conclouen que el dèficit fiscal a Catalunya és greu per ser crònic i pel seu volum. En aquest sentit en Ros Hombravella recull l'opinió del prestigiós economista Joan Sardà i Dexeus sobre el dèficit fiscal que pateix Catalunya i que corrobora la gravetat d'aquesta afirmació. Sardà diu *"Es difícil de dir quina seria la xifra final, però si que es pot assegurar que donaria sempre un dèficit anòmal contra Catalunya. Potser aquest dèficit seria suportable pel país durant alguns anys, però, sens dubte la seva continuïtat afectaria greument el desenvolupament de l'economia catalana"*. D'aquesta cita cal d'estacar la conclusió que fa del dèficit fiscal: l'afectació greu sobre l'economia catalana.

3.2.- La reducció del dèficit fiscal. Un acord que s'aguanta en pinces

En el compromís de les diferents forces polítiques per canviar el marc legal de relacions Catalunya Espanya que es plasma en l'aprovació d'un nou estatut va estar sempre ben present que també calia incloure una millora del finançament conjuntament amb una millora de les inversions estatals a Catalunya. El consens en la transcendència del dèficit fiscal sobre el desenvolupament econòmic i social dels catalans planava amb força sobre la reforma estatutària. La incidència de les inversions estatals com una de les causes determinants del dèficit fiscal va derivar en la coneguda Disposició Addicional tercera que condicionava el PGE a invertir durant un període de set anys un percentatge equivalent a la participació de Catalunya en el PIB estatal.

Les darreres balances fiscal publicades donaven a Catalunya un dèficit fiscal de 15.400 M€ de mitjana. Si, segons càlculs inicials, els guanys addicionals que obtindrem al quart any d'aplicació del nou model de finançament es quantifiquen en 3.855 M€ hi afegim els 1.200 M€ que s'han obtingut de més en el PGE del 2010, fruit de la exigència de l'aplicació Disposició Addicional 3a, ens permet quantificar en uns 5.100 M € aproximadament els guanys addicionals, el que representa una reducció de 1/3 del dèficit fiscal del Principat.

La incidència del sistema de finançament en el dèficit fiscal es quantifica aproximadament en una tercera part, la resta, les dues terceres parts són degudes a l'actuació de l'Estat. Els efectes directes sobre la recaptació a causa dels canvis de la conjuntura econòmica juntament amb la inversió real executada, impossible de saber hores d'ara, ens confirmarà a mig termini el grau de compliment real d'aquesta reducció. Si tenim en compte els precedents sobre l'execució real a Catalunya de la inversió estatal reflectits en aquest estudi i la pèrdua, confirmada, de recaptació tributària escampen una ombra de dubte sobre el seu assoliment efectiu. La sentència del TC respecte a la DA3a. contribueix a augmentar els dubtes sobre la possibilitat de reducció del crònic i voluminós dèficit fiscal català. El compromís sobre la inversió estatal a Catalunya, segons l'Estatut, té un abast limitat, set anys. Un compromís amb data de caducitat al 2013. Més enllà d'aquest any tornarem a estar a disposició de la discrecionalitat de l'Estat. Per tant estem altra cop al cap del carrer. No hi ha res que ens indiqui que s'està posant fi a aquest sagnant greuge econòmic que patim els catalans. Més aviat els indicadors polítics ens assenyalen tot el contrari.

4.- Una llosa al desenvolupament econòmic i a un bon nivell de prestacions públiques

Aquesta dèficit fiscal impacta directament en el desenvolupament econòmic de Catalunya i en el nivell i qualitat de les prestacions socials que rebem els catalans.

4.1.- Un impacte negatiu sobre el creixement econòmic

La primera evidència la trobem en la constatació del dèficit en infraestructures que pateix Catalunya, fruit de la desinversió crònica provocada per l'Estat, provoca un estrangulament del creixement econòmic. Aquest estrangulament té un efectes a mig i llarg termini sobre el creixement en termes de punts del PIB. El treball realitzat per en J. Pons i R. Tremosa publicat a la revista *Applied economics* l'any 2005 realitzen una simulació sobre els efectes multiplicadors d'una addicional inversió sobre el PIB català. Prenen com a base un horitzó 2002 – 2010; conclouen que:

- una reducció anual de l'1% del dèficit fiscal dedicada a la inversió en infraestructures tindria un efecte sobre el PIB del 2010 d'un augment del 9,8%.

- una reducció anual del 3% del dèficit tindria un impacte sobre l'augment del PIB el 2010 del 32%.

- una reducció del 5% del dèficit suposaria un increment del PIB del 2010 del 58%.

Són aquestes unes dades prou concloents per constatar l'important impacte negatiu que té el dèficit fiscal de Catalunya sobre la capacitat de creació de riquesa i, en conseqüència, el que significaria per a la propera generació, poder alliberar-nos ara d'aquesta llosa, en el creixement del PIB o creació addicional de riquesa en un futur més o menys immediat.

4.2.- Una dedicació en serveis públics per sota dels països del nostre entorn

Però aquest no és l'únic aspecte. Sobre la inversió pública en serveis de l'estat del benestar. Els ratis de despesa pública en ensenyament, sanitat, habitatge públic, serveis social en un treball d'en Lopez Casanovas son baixos en comparació a la UE-15 i també en d'altres autonomies espanyoles. En aquest sentit el dèficit fiscal implica menys equitat social a Catalunya, i per tant, menys cohesió social.

4.3.- Permet capgirar la posició de Catalunya entre comunitats en creació de riquesa per persona i renda disponible.

Quadre 9. PIB i renda per habitant (Espanya=100). Any 2005

	PIB	RFBD*
Andalusia	75,80	82,29
Aragó	109,98	111,92
Astúries	89,78	97,68
Canàries	83,96	99,47
Cantàbria	100,96	105,63
Castella – la Manxa	77,07	91,51
Castella i Lleó	95,67	107,17
Catalunya	118,97	104,26
Ceuta	97,55	100,55
Extremadura	69,51	89,99
Galícia	82,63	92,01
Illes Balears	106,27	103,17
La Rioja	109,18	105,23
Madrid	133,92	120,11
Melilla	97,25	104,28
Múrcia	82,80	83,87
Navarra	125,86	125,75
País Basc	131,99	123,53
País Valencià	89,33	90,83
Estat espanyol	100,00	100,00

* Renda familiar bruta disponible (RFBD) en poder de compra

Font: Funcas

L'efecte del dèficit fiscal de Catalunya es visualitza també clarament amb en la repercussió sobre el poder adquisitiu de les famílies catalanes. En Ros Hombravella ja apunta en el seu llibre, fent-se

ressò de diferents estudis, que Catalunya ocupa el 4t lloc del rànquing general espanyol en termes de PIB per càpita, un cop fetes les transferències fiscals, és a dir, fruit del paper redistribuidor de l'Estat, Catalunya queda desplaçada a un vuitè lloc en termes de renda personal disponible. Els efectes redistribuidors de les polítiques públiques han de tenir un paper important en l'acostament de les posicions en termes de RFBD però mai aquestes polítiques han de permetre capgirar la posició en el rànquing de rendes com succeeix a l'Estat espanyol. Les polítiques públiques que provoquen el dèficit fiscal fa que tampoc a les famílies catalanes els surti a compte formar part de l'Estat espanyol.

4.4.- Un Estat que exerceix la competència deslleial contra Catalunya

Les dades

És inevitable fer una comparativa entre Catalunya i la CA de Madrid. Les dues variables fonamentals PIB i població actualment tenen uns valor similars.

	PIB	Població 2003 - 2007
Catalunya	18,7%	15,8 %
Madrid	17,5%	13,5 %

Dues C.A que tenen nivells de població i de PIB haurien de tenir un tracte també similar en les polítiques públiques, especialment, en inversió i veurem que no ha estat així. Per això analitzem quina ha estat aquesta en el període 2000-2007. Agafem fins el 2007 es ser el primer any de l'entrada en vigor la Disposició Addicional Tercera de l'Estatut.

Les inversions durant el període 2000 -2007

Quadre 2

Inversió PGE
Milions €

Any	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Catalunya	1.300	1.600	2.000	2.500	2.700	2.700	2.800	2.900
Madrid	2.200	2.500	2.900	3.100	3.200	2.300	2.600	2.600
Diferència	-900	-900	-900	-600	-500	400	200	300

Quadre 3

% Inversió PGE

Any	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Catalunya	12,9	12,7	14,1	16	15,6	15,5	14,5	13,8
Madrid	22,0	19,4	20,4	19,5	18,3	13,7	13,3	12,2

Font: PGE

La inversió mitjana del període 2000-2006, fins abans d'entrar en vigor la DA3 de l'Estatut (1), ha estat a Catalunya del 14,6% mentre

9 (1) DA3 de l'Estatut obliga l'Estat a invertir en infraestructures a Catalunya un percentatge igual a la participació de Catalunya en el PIB espanyol

que Madrid fou del 17,6%. La inversió a Catalunya durant aquest període ha estat sempre inferior al pes del PIB i al de població, mentre que Madrid ha rebut una forta inversió pública que ha superat durant tot el període al pes tant de població com de PIB.

Quadre 4

Inversió executada del Ministeri de Foment

(no existeixen dades publicades sobre la inversió total executada)

Grau execució M.

Foment

Any	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Madrid	82,40	105,90	90,50	111,30	120,60	141,70
Mitjana de l'estat	85,90	91,10	84,20	84,60	83,20	102,30
Catalunya	76,70	69,80	70,40	75,30	78,70	91,00

Font: Anuaris estadístics del Ministeri de Foment. Informe econòmic i financer dels pressupostos Generalitat de Catalunya

El percentatge d'execució de Madrid es sempre superior a la mitjana estatal durant el període (quadre 4) i en el moment que en volum global les inversions pressupostades a Catalunya superen les de Madrid, això succeeix a partir del 2005. Però aquesta baixada de Madrid en la participació de la inversió queda compensada per un major grau d'execució. Madrid durant aquests darrers anys supera no només la mitjana espanyola sinó que de forma progressiva es situa per sobre del total pressupostat arribant al darrer any de la sèrie, el 2007, a tenir una execució del 141,7 % del pressupostat.

Mentre Catalunya, durant aquests mateix període, tot i millorant el grau d'execució, aquest es situa sempre per sota del que s'ha pressupostat i també per sota de la mitjana espanyola d'execució.

Així durant aquest període l'execució mitjana de l'Estat ha estat del 89,1% mentre a Catalunya s'ha executat el 77% i a Madrid s'ha executat el 114%. En altres paraules, si situem la mitjana estatal en l'índex 100, Catalunya executa el 86,5 mentre Madrid ho fa el 128. Així doncs, per cada 100 € d'inversió executats pel M. de Foment a Madrid a Catalunya se n'han executat 67,5; només dues terceres parts del que s'executa a Madrid.

Una anàlisi del creixement real del PIB durant el període 2000-2008 ens pot aportar dades sobre els efectes d'aquesta conducta.

Catalunya té un creixement net del PIB per sota de la mitjana de l'Estat durant el període 2000-2008, mentre Madrid es situa per sobre de la mitjana al costat de les CA amb menys PIB per càpita

Quadre 6

Per sobre de la mitjana estatal

Per sota de la mitjana estatal

10 (1) DA3 de l'Estatut obliga l'Estat a invertir en infraestructures a Catalunya un percentatge igual a la participació de Catalunya en el PIB espanyol

Múrcia	3,59	Galícia	3,06
Extremadura	3,41	Canàries	3,06
Andalusia	3,30	Ceuta	3,05
Madrid	3,28	País Basc	3,02
Melilla	3,22	Comunitat Valenciana	3,02
Castilla Mancha	3,21	Rioja (La)	2,99
Cantabria	3,20	Castilla y León	2,94
Aragó	3,18	Catalunya	2,89
Navarra	3,13	Astúries	2,76
		Balears (Illes)	2,36
España	3,09		

Font: INE

El creixement mitjà real del PIB durant el període 2000-2008 es situa al conjunt de l'Estat en un 3,09%. Madrid amb un 3,28% es situa per sobre de la mitjana espanyola al costat de comunitats amb un baix nivell de desenvolupament que en termes PIB per càpita, es situen a la cua (Múrcia, Extremadura, Andalusia, Castilla la Mancha,...). Mentre Catalunya, durant tot aquest període, es situa per sota de la mitjana amb un 2,89%, un diferencial respecte a Madrid de 4 dècimes. Ens podem preguntar què passaria si aquesta anàlisi es fes abraçant un període que s'iniciés el 1980. Tot apunta que aquesta conducta ha estat una constant i per tant que en un període més llarg obtindríem uns resultats com a mínim similars. Aquest major creixement sostingut del PIB ha estat clau per arribar quasi capgirar la situació entre Catalunya i Madrid.

Els resultats:

Quadre 5 Evolució del PIB Catalunya i Madrid.

PIB / total	1980	1995	2006
Catalunya	19,12	18,8	18,7
Madrid	14,14	16,7	17,5

Font: INE i elaboració pròpia

Catalunya ha passat de contribuir al PIB del conjunt de l'Estat en el període 1980-2006, període suficientment ampli, en un 19,1% a un 18,7% (veure quadre 5) seguint una lleugera tendència decreixent, mentre Madrid durant el mateix període partint d'un 14,4% inicial acaba el període enfilant-se a un 17,5%, reforçant el seu pes de forma considerable.

Madrid ha substituït Catalunya com a fabrica d'Espanya

Ara bé cal explicar quins han estat els factors d'aquest important creixement real del PIB que ha tingut la comunitat de Madrid. El sector públic aporta entre un 35 i un 40% al PIB i les decisions polítiques, com es pot deduir fàcilment, tenen en aquest sentit un paper important. No es gens difícil concloure, confirmant una percepció popular molt estesa, que el creixement de Madrid ha estat

11 (1) DA3 de l'Estatut obliga l'Estat a invertir en infraestructures a Catalunya un percentatge igual a la participació de Catalunya en el PIB espanyol

provocat per l'actuació discriminatòria de l'Estat, tant de forma directe com indirecte, sense menystenir l'efecte capitalitat. Com a resultat Catalunya ha deixat de ser la fàbrica d'Espanya assumint Madrid aquest paper.

5.-L'etapa de transició. El full de ruta.

5.1.- Una fal·làcia sense fonaments. L'impacte en les relacions comercials Catalunya Espanya.

Un altre mite o fal·làcia que s'ha de descartar es l'amenaça d'una possible disminució de les exportacions catalanes al mercat espanyol. La incidència d'unes possibles campanyes mediàtiques de grups minoritaris demanat que no es comprin productes catalans sobre les exportacions catalanes no traspassaria el caràcter d'anècdota. L'evolució en els darreres anys de les relacions Catalunya Espanya ha donat un gir important. Primer per la pèrdua progressiva del pes de les exportacions catalanes a Espanya, per l'augment de les compres catalanes a Espanya que ha comportat una clara tendència a equilibrar saldo comercial. Però també per què el comportament del mercat es dona més per factors econòmics, la demanda de bens i serveis depèn del preu i la qualitat i no de factors ideològics o polítics o de boicots possibles de grups minoritaris. Sense oblidar el factor tractor que té l'economia catalana en els sectors industrials d'Espanya tal com posa de manifest l'economista Josep Oliver en el seu estudi sobre les relacions comercials de Catalunya amb Espanya.

La pèrdua de pes de les exportacions en les relacions comercials de Catalunya amb Espanya ha estat qualificada per alguns sectors de l'independentisme com a desconexió. En realitat més que una acció deliberada encaminada a deixar de dependre del mercat espanyol per facilitar el procés d'independència, ha estat el resultat d'una banda dels efectes de la integració de l'economia catalana a la UEM i d'altra al procés de globalització en el que està immersa l'economia mundial actualment.

En els darrers anys s'ha produït una pèrdua de pes, en termes del PIB pm, del superàvit dels intercanvis de béns amb Espanya.¹ Aquesta davallada ha estat tan notable que el saldo exterior agregat ha passat de valors positius al principi del període 1995 -2006, a xifres properes al -10% del PIB pm cap al final. Aquest profund canvi reflecteix un creixement modest de les vendes a Espanya, molt per sota del de les compres, mentre el comportament de les exportacions com de les importacions en relació amb la resta del món creixen, en aquest mateix període, a taxes que pràcticament doblen el comerç amb Espanya. El saldo negatiu agregat i la substitució de mercats d'origen i de destinació d'Espanya a la resta del món apareixen com dues de

¹² (1) DA3 de l'Estatut obliga l'Estat a invertir en infraestructures a Catalunya un percentatge igual a la participació de Catalunya en el PIB espanyol

les conclusions més importants obtingudes en l'anàlisi d'aquest període. Aquestes tendències però encara es detecten més reforçades quan s'estudia el període que va entre 1987 i 2006. Ara bé tot i aquestes transformacions, la dependència dels mercats espanyols dels sectors manufacturers i primaris catalans continua essent molt notable. Aquesta dependència es posa de manifest si l'anàlisi de compres, vendes i saldo es fa en base al valor afegit dels sectors productors de béns. És de destacar el grau d'obertura de l'economia catalana a l'exterior, tant en relació amb el PIB total com, molt particularment, respecte del VAB industrial.

El recorregut del nostre sector exterior de béns ha estat una pèrdua progressiva dels exportats a la resta d'Espanya i un guany continuat de les vendes internacionals. En l'àmbit de les compres, aquest procés encara ha estat més destacable. Així, la internacionalització creixent dels intercanvis de béns se superposa a les relacions comercials amb Espanya que han estat les més importants, aquestes han generat un superàvit dels intercanvis de mercaderies que permetia finançar el dèficit provocat pels intercanvis internacionals tendència que ha anat perdent pes progressivament .

Quadre 7

Comerç exteriors de Catalunya (1987-2006)

% sobre el PIB pm de cada any

Espanya	1987	1995	2006
Exportacions	35,6	36,2	28,0
Importacions	23,3	27,4	24,4
Saldo	12,3	8,8	3,6
Estranger			
Exportacions	12,7	17,1	20,8
Importacions	21,2	24,7	34,0
Saldo	-8,5	-7,6	-13,2
Total			
Exportacions	48,3	53,3	48,9
Importacions	44,5	52,1	58,4
Saldo	3,8	1,2	-9,5
canvi 1987-2006	Exportacions	Importacions	TOTAL
Espanya	-7,6	1,1	-8,6
Estranger	8,1	12,8	-4,7
Saldo	0,5	13,9	- 13,3

Font: Canvis estructurals del comerç exterior de mercaderies de Catalunya 1995-2006. Internacionalització creixent i pèrdua de posicions de les relacions comercials amb Espanya. Josep Oliver i Alonso. **Generalitat de Catalunya** Departament d'Economia i Finances

A aquestes mateixes conclusions arriba en Ros Hombravella en el seu assaig "Més val sols..." sobre l'evolució de la balança comercial catalana. Fa pocs dies s'acaba de publicar l'estudi "El comerç intra e

interregional de Catalunya: 1995-2009” de Juliol 2010 fet per CEPREDE que arriba a conclusions similars.

5.2.- Una administració forta i preparada.

A tota etapa de transició plana una important sensació d'inseguretat tant jurídica com econòmica. La incertesa del futur cau com una llosa en les expectatives de la societat. No és estrany que en aquesta fase del camí cap a la independència de Catalunya succeeixi el mateix. Per això cal abordar aquesta etapa amb la major capacitat política i administrativa amb la finalitat de minimitzar els possibles efectes negatius que pugui tenir i que podria posar en perill el propi objectiu.

Caldrà tenir especial cura en el temps, reduint aquesta fase a la mínima expressió temporal i actuant amb la major eficiència de resultats per minimitzar unes expectatives negatives que podrien tenir efectes sobre la inversió i sobre la prestació dels serveis públics.

Per aconseguir fer-hi front amb la màxima eficiència cal tenir, primer, una administració ben preparada capaç d'assumir les noves competències amb el mínim cost. Segon, aconseguir que la negociació dels traspassos amb l'administració espanyola sigui el màxim d'eficient per e garantir que aquest serveis es traspasant correctament.

Per obtenir el màxim rendiment del repartiment del patrimoni públic compartit (bens , drets i obligacions) cal tenir els alts responsables de l'administració suficientment formats per negociar de forma eficient i amb la major eficàcia possible el repartiment. Al mateix temps cal gaudir d'una estructura administrativa preparada i capacitada per assumir les noves atribucions (banc central, seguretat social, fons de pensions,...) de tal manera que l'impacte per l'absorció d'aquestes noves competències sigui el mínim possible amb l'objectiu de prestar, com a mínim, els serveis públics amb el mateix nivell i amb la mateixa qualitat.

5.3.- Garantir la segureta jurídica a ciutadans i empreses

Tot procés de segregació comporta una fase de negociació i per tant un període de transició en el que cal garantir la seguretat jurídica i l'estabilitat política i econòmica. Es imprescindible en aquesta etapa garantir la seguretat jurídica en tots el àmbits i per tant també a les obligacions tributàries. En aquest cas l'única diferencia serà l'organisme encarregat de fer la totalitat de la gestió al que cal fer el pagament Això vindrà condicionat pel grau de desenvolupament de l'ATC o del possible Consorci. La possible reforma de la legalitat tributaria vigent no es recomanable en aquesta fase, caldria deixar-la per a una etapa posterior d'acord amb les diferents opcions polítiques i les seves propostes fiscal

5.4.- Construir ara les bases de l'estat

Durant tots aquest anys d'estada d'ERC al govern hem anat construint estat, organismes i institucions que siguin els embrions en els que s'ha de sustentar el futur estat català independent. Per això es tant important la presència d'ERC al govern. La nostra voluntat es continuar governant per continuar impulsant estat, creant nous organismes i impulsant i preparant els ja existents amb aquest objectiu. **La independència no es pot improvisar d'un dia per un altre. La independència cal construir-la .**

1.- Les bases d'un banc central català

Amb aquest objectiu caldrà desenvolupar en l'actual administració de la Generalitat els embrions del que ha de ser aquest organismes públics sobirans. A l'ICF s'hauria de desenvolupar l'embrió del banc central català creant la nova estructura i formant els nous futurs quadres de l'administració que hauran de gestionar-lo.

2.- Els fonaments de la futura Seguretat Social de Catalunya.

Aquest és un dels punts més delicats que caldria negociar amb l'estat espanyol en el moment de la separació juntament amb altres com el deute públic estatal. En un entorn democràtic el repartiment del patrimoni públic comú (bens, drets i deures) requeriria la creació d'una comissió mixta que després de fer un inventari, elaborés una proposta de repartiment per posteriorment ser ratificada per ambdós governs.

3.- El Servei Nacional d'Ocupació.

Caldria crear el Servei Nacional d'Ocupació que absorbiria les OTG, organisme de la Generalitat que gestiona actualment les polítiques actives i passives i per tant seria s'encarregaria d'assumir la resta de competències sobre ocupació que encara no gestiona. Quedarien garantits els drets a l'atur fruit de les cotitzacions. Fins i tot aquestes es podrien millorar fruit del fort impacte positiu que tindria la independència sobre l'economia catalana

4.- L'enfortiment de l'Agència Tributària de Catalunya.

L'Estatut aprovat donava un mandat que obligava a crear l'Agència Tributària de Catalunya. La llei de la seva creació dona potestat a l'ATC per gestionar no només els actuals impostos propis i els ceditos totalment sinó també, tal com preveu l'Estatut, altres impostos estatals que es puguin cedir.

Així la llei preveu que la gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció de tots els tributs propis de la Generalitat de Catalunya, i també, per delegació de l'Estat, dels tributs estatals ceditos totalment a la Generalitat, corresponen a l'Agència Tributària de Catalunya.

L'Estatut preveu també la possibilitat d'assumir per delegació els impostos de l'Estat recaptats a Catalunya cedits parcialment d'acord amb l'article 203.4 que diu: "Correspon a la Generalitat la gestió...dels tributs estatals cedits totalment, i també aquestes funcions, en la mesura en què s'atribueixin, respecte als cedits parcialment, d'acord amb el que estableix l'art. 204." Però l'art. 204.2 diu: "La gestió, la recaptació, la liquidació i la inspecció dels altres impostos de l'Estat recaptats a Catalunya corresponen a l'Administració tributària de l'Estat, sens perjudici **de la delegació que la Generalitat en pugui rebre (...)**"

Així doncs, els tributs cedits parcialment com els no cedits poden ser gestionats íntegrament per la Generalitat. La manera de fer-ho efectiu segon l'estatut pot seguir dues vies. La primera, seria rebre per delegació (art. 204.2 EAC) per la via de l'art. 150.2 de la CE i i previst també a la mateixa llei de l'ATC i la segona, seria constituir un consorci.

L'art. 204.2 en el segon paràgraf especifica que per tal de fer efectiva si es vol establir aquesta col·laboració, especialment, quan ho exigeixi la naturalesa del tribut, es crearà un consorci o ens equivalent."

Ara bé, la creació del consorci depèn de la voluntat política de les dues administracions. Aquest tema ha avançat poc incomplint el proïm mandat estatutari. Hores d'ara, i segons el calendari estatutari, aquest consorci ja s'havia d'haver constituït. L'únic aspecte en el que s'ha avançat ha estat en la creació de la finestreta única, per la qual qualsevol ciutadà pot dirigir-se a qualsevol agència tributària per demanar informació i realitzar les seves obligacions tributàries.

En tot cas els impostos cedits parcialment i que podrien ser objecte de rebre la capacitat de gestió, a més de l'IRPF, son

- L' IVA, Impost sobre el valor afegit.
- Impost sobre hidrocarburs.
- Impost sobre les labors del tabac.
- Impost sobre l'alcohol i begudes derivades.
- Impost sobre la cervesa.
- Impost sobre el vi i begudes fermentades.
- Impost sobre els productes intermedis.

Aquest llistat es podria també perfectament ampliar amb els no cedits com el de Societats d'acord amb l'art. 204.2

La via estatutària possibilita assumir per delegació la gestió dels tributs i en concret a través de l'ATC. Caldria inicialment reclamar la gestió de l'IRPF i no esperar a negociar un nou model de finançament el 2013. si volem avançar en aquest sentit caldria entendre la reclamació de la gestió íntegra de l'IRPF com un procés de consolidació de les estructures de l'ATC i com la prova del cotà que ens permetrà visualitzar la voluntat política d'avançar en aquest aspecte.

Tanmateix, l'Estatut també concreta que els nivells d'anivellament dels serveis públics essencials i la solidaritat son fixats per l'Estat. Un

cop recaptats i gestionats el pagament a l'Administració General de l'Estat en concepte d'anivellament, solidaritat i contribució a la gestió comuna, conegut com quota, aquesta vindria fixada, d'acord amb l'Estatut i amb la sentència del TC, per l'Estat dins dels mecanismes multilaterals de determinació de l'anivellament i la solidaritat que venen concretats en la LOFCA. En aquest context legal anar a un sistema de concert semblant al basc i navarrès esdevé impossible. La gestió íntegra de tots els impostos podria encaixar en el marc que ha configurat la sentència del TC però determinar o negociar la quota a pagar esdevé del tot inconstitucional. La determinació de la quota ha de venir donada per l'Estat en el marc del sistema comú de finançament. Seria però un avenç important assumir totalment la gestió dels tributs el que ens permetria controlar tots els recursos tributaris generats a Catalunya per després liquidar a l'Estat la quota fixada en el marc del sistema comú de multilateralitat. Ens aportaria nova capacitat de negociació i reforçaria l'estructura administrativa de l'ATC i, per tant, les bases de la fura estructura de l'hisenda nacional del futur Estat català.

5.- La gestió de ports, aeroports i ferrocarrils .

Els òrgans gestors de ports i aeroports de Catalunya perdrien els representants estatals i s'hauria de segregar de les actuals entitats gestores estatals per, posteriorment, definir, si és el cas, les noves formes organitzatives i de gestió d'acord amb la voluntat política.

5.5.- La necessitat d'estudis i anàlisi comparats dels diferents processos estatals més recents de separació.

A finals del s. XX s'han viscut en l'entorn europeu processos de segregació política amb l'aparició de nous estats, com també experiències de progressiva separació que encara no ha culminat però que tot apunta que la seva fi està més o menys a prop. Aquesta similitud de processos, guardant les distàncies amb els nostres, el seu coneixement ens podria ajudar a superar el nostre pas cap a la independència amb bona nota. Es podrien estudiar els casos de:

- 1.- Bèlgica que avança en 30 anys d'un estat unitari a un estat confederal com a pas previ a la previsible separació definitiva.
- 2.- La separació acordada mútuament de Txèquia i Eslovàquia
- 3.- La separació sense conflictes destacats d'Eslovènia de l'antiga Iugoslàvia
- 4.- La separació de Montenegro de l'estat serbi.

Aquest estudi s'haurien de dirigir a avaluar en l'etapa de la transició aspectes com:

- les repercussions econòmiques i comercials d'aquests països, especialment, amb la seva matriu.
- l'impacte sobre el proveïment de bens i serveis públics i la seva qualitat.

- els criteris de repartiment del patrimoni públic i el desenvolupament de les corresponents negociacions.

Aquest es un camp obert que el seu coneixement ens oferiria instruments molt útils per abordar amb eficàcia aquesta etapa. Ara és el moment oportú ja que, després de l'experiència estatutària i l'increment polític i sociològic de l'independentisme, podem afirmar que ja hem començat la nostra transició cap a la independència.

6.- El futur d'una Catalunya independent. La viabilitat a llarg termini.

El nostre futur com a estat independents estaria garantit. El mateix Ros Hombrevella apunta en el seu assaig alguns dels avantatges que gaudiríem. El un primer ordre de coses ens estalviaríem la sangonera del dèficit fiscal. Amb dos o tres punts d'aquest seria suficient per fer front al cost addicional que representaria les noves despeses de ser Estat.

També ens estalviaríem actual aportació a la dita solidaritat amb les comunitats menys afavorides, en realitat menys del que es diu, i estalviaríem de pas finançar en realitat Madrid, que amb els nostres recursos a aconseguit avançar-nos en competitivitat i substituir Catalunya com a fabrica d'Espanya. No hem d'oblidar que en ser un estat membre de la UE, fruit del nostre grau de desenvolupament seriem aportadors nets a les arques comunitàries. Aleshores a través de les polítiques comunitàries faríem la nostra aportació al finançament del desenvolupament de les regions menys afavorides d'Europa.

Amb una dedicació de 3 o 4 punts del nostre dèficit fiscal a finançar la solidaritat i a pagar l'estructura d'estat ens permetria alliberar de 6 a 7 punts per fer polítiques públiques que potenciïn la nostra economia i reforcin el nostre estat del benestar. El efectes d'aquest alliberament de recursos es podrien dedicar a la inversió en infraestructures en sentit ampli, R&D&i i formació, ... Així, d'acord amb la projecció que fan Tremosa i Pons en el seu estudi, en un horitzó d'uns 10 anys el nostre PIB podria aconseguir un increment addicional del 58%. Ah! I tot això sense tenir en compte la millor eficiència en la dedicació dels nostres recursos en passar nosaltres a ser els responsables de dictar les nostres pròpies polítiques econòmiques, alliberant-nos d'aquelles que en contra de les necessitats de la nostra economia hem hagut de suportar tal com esbossa Ros Hombrevella en el seu assaig.

Tot aquest conjunt d'arguments que hem anat desgranant en aquestes pàgines ens permet afirmar sense embuts que no només és viable la independència de Catalunya sinó que es fa inevitable i

imprescindible si es vol millorar el progrés econòmic de Catalunya i el benestar social del tots els seus ciutadans i ciutadanes.